

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Kaartspelen.

Er liggen reeds een groot aantal brieven te wachten op beantwoording.

Zooveel mogelijk hoop ik ze alle te beantwoorden.

Verre de meesten handelen over de kwestie van Verbondsbeschouwing en Zelfonderzoek.

In één artikel of twee denk ik al die vragen die uiteraard elkander dikwijls zeer veel gelijken, te bespreken.

▼

Nu eerst een paar andere dingen.

Is het goed, dat in onze kringen het kaartspel, met name het bridgen, zoo groote plaats in gaat nemen?

Mijn antwoord daarop is een hartgrondig: Neen, dat is niet goed!

Over deze zaak is al veel gehandeld.

Reeds in 1574 heeft L. Daveau een verhandeling in 't licht gegeven tegen allerlei lot-spel, inzonderheid tegen het kaartspel. Taffin, Perkins, Amesius, Rivet, Voetius, Kuyper, Geesink; zij hebben zich allen tegen het kaartspel uitgesproken.

Het bezwaar tegen kaartspel is, dat het in beginsel, ondanks alle handigheid en gevatheid, die er ook bij te pas komen, voor een goed deel kansspel is.

Of men mooie of minder mooie kaarten krijgt, hangt af van — ja, waarvan?

De ongelooftige zegt: Van het toeval.

Wij weten, dat er geen toeval is; wij weten, dat alle ding bestuurd wordt door den voorzienigen God.

Kansspel, dus ook kaartspel, is een spelen met Gods Voorzienigheid; men doet dat niet bewust of opzettelijk, maar toch is het zoo. Kaartspel is een: er zich mee vermaken te zien, hoe Gods Voorzienigheid de kaarten telkens weer verdeelt; gunstig of ongunstig voor mij. En dat mag niet. Alle spelen met Gods voorzienigheid is zonde; zonde tegen het derde gebod. Daarom moet men ook niet er zich aan wennen om allerlei nietigheden uit te maken door het lot; door strootje trekken, raden van rechter- of linkerhand en dergelijke — zonder noodzaak make men van het lot geen gebruik.

Daarom is het ook beter, dat men zijn kinderen niet late spelen met ganzebord, kwartet of spelen van dezelfde kracht.

Ik weet wel, dat het heel moeilijk is, in dezen consequent te zijn.

Maar noodig is, dat wij den rechten weg voor ons zien en daarin zoeken te wandelen. Nooit mag men, omdat consequentie zoo moeilijk is, het beginsel prijsgeven.

Nooit mag men het beginsel ondergeschikt maken aan de praktijk.

Geen spelen met Gods Voorzienigheid, dat zij de strakke eisch, waarnaar wij ons richten.

Een tweede, groote bezwaar, ligt voor mijn besef hierin: Alle geluksspel heeft de eigenaardigheid, dat men er zich gemakkelijk aan verlaat. Geeft men eenmaal aan het kaartspel een plaats in het gezellig verkeer, dan zal men al meer zijn tijd daarmee gaan vullen. En dat trekt het leven naar omlaag.

Schopenhauer, de ongelooftige wijsgeer, heeft gezegd: „Kaartspel is een verklaard bankroet aan gedachten. Omdat zij geen gedachten hebben uit te wisselen, wisselen ze onder elkander kaarten uit.” — Dat is juist.

Een avond met kaartspel doorgebracht is een verloren avond.

Wanneer men zich overgeeft aan kaartspel, dan toont men daardoor, dat men te leeg of te lui is, om over ernstige dingen te denken en te spreken; en naarmate men meer kaartspeelt zal men al leger en al luier worden.

Is dat iets dat past bij kinderen Gods, die zichzelf kennen als erfenamen van het eeuwige leven?

En laat men zich nu niet verdedigen met te zeggen: och, die gesprekken, die men in onze gezelschappen voert, beteekenen toch dikwijls ook niet veel.

Dat is helaas waar.

Vaak gevoel ik mijzelf daarover beschuldigd. Maar moeten wij dat nu sanctioneren door het geestdoodende, leerge, naar beneden trekkende kaartspel in onze gezelschappen een plaats te geven?

Moeten wij niet veel meer elkander helpen om onze gezelschappen op hooger peil te brengen, opdat wij elkander voort helpen op den weg omhoog?

Laat men toch niet, omdat men nu dat kaartspel eenmaal zoo aardig vindt, trachten het goed te praten.

Laat men toch zichzelf eerlijk en ernstig de vraag stellen, of die begeerte naar het kaartspel een be-

toevoegde: „Hoor nu, Hananja! de Heere heeft u niet gezonden, maar gij hebt gemaakt, dat dit volk op leugen vertrouwde” (Jer. 28: 15). Prof. Aalders wijst in hetzelfde verband (bl. 142) er op, dat, indien een valsche profete bewust onwaarheid spreekt, met het doel, de goddelijke openbaring, die hij haat, tegen te staan, in de lijn van dit kwaad de bekende zonde tegen den Heiligen Geest ligt. Inderdaad; maar deze herinnering is tevens een zijdelingsche waarschuwing tegen alle met een anti-intellectualistisch masker gewapende, maar in werkelijkheid geraffineerde intellectualisme, dat tegenwoordig gevaar loopt, onder ons in te sluipen, met name dan van de zijde van hen, die de zeer ernstige vraag der persoonlijkheid verhouding tot God, althans theoretisch, beantwoordbaar achten aan de hand van de wetenschappelijke, of tenminste logisch-verantwoorde verwerking van psychologisch materiaal. Laat, wie den weg Gods zoo verrationaliseeren durft (althans op de studeerkamer, of in objectiverende beschouwingen over het „subjectieve” op den kansel), zich eens afvragen, wie er in de laatste negentien eeuwen naar zijn meening zonder eenigen twijfel de lastering tegen den Heiligen Geest bedreven heeft? Hij zal geen naam durven noemen; en hij moge weten, dat de exegeten ten aanzien van degenen, die onder de „bijbelsche figuren” bedrivers van deze zonde schijnen te zijn, onder elkaar van meening verschillen. Wel een bewijs, dat inzake het fijne puntje, waar het in de tegenwoordige gesprekken over het zelfonderzoek eigenlijk over loopt, het gesprek niet stop te zetten is met de op zichzelf zeer ernstige waarheid, dat men uit de vruchten den boom kent *).

Dit geldt dan ten aanzien van de valsche profeten, die „kwade boomen”, die kwade vruchten voortbrengen: ketterijen b.v., of fantasieën.

En wat de ware profeten betreft, de „boomen” dus, die goede vruchten voortbrengen, er valt te onderscheiden tusschen de vruchten, die zij als profete voortbrengen, en de vruchten, die zij in hun honderd-en-één andere kwaliteiten voortbrengen. „De beoordeeling van het karakter der valsche profetie is niet afhankelijk van het karakter der personen, bij wie ze voorkomt; evenmin als de beoordeeling der ware profetie hangt aan het karakter der ware profeten, bij een Bileam en Kalfas vinden we evenzeer ware profetie als bij Jesaja of Amos” (Prof. Aalders, Valsche Pr., 142). Wie zijn het, die de ware profeten aan hun vruchten, en de valsche aan de hunne kunnen kennen? Het zijn „de discipelen des Heeren, burgers van het koninkrijk der hemelen, die geleid worden door den Geest en oordeelen naar het Woord Gods, 1 Kor. 12: 10, 1 Joh. 4: 1”, zegt Prof. Grosheide, in zijn bespreking van Matth. 7: 20. En waar dit vers teruggrijpt op den in het Schatboek genoemden tekst Matth. 7: 17 ligt daarin een bewijs, dat zoowel Prof. Grosheide, als ook Ursinus zelf (want die bleek verleden week gelijkelijk te denken), aan alle beoordeeling van „boomen” naar „vruchten” vooraf willen zien gaan het geloovig luisteren en recht verstaan van het geopenbaarde Woord des Heeren.

Wie dus ook heden nog dit geloovig aanvaarden en verstaan van het Woord Gods als eerste conditie stelt, zonder welke het kennen van den boom uit de vruchten niet eens mogelijk is, die doet niets anders, dan uitwerken wat steeds onder goede gereformeerden als waarheid gegolden heeft. Wie er tegen kampt, is de rationalistische wapenleverancier voor het piëtisme. Hoe ver Ursinus' gedachtenwereld van de zijne afstaat, bewijst wel het feit, dat het Schatboek, onmiddellijk na de zooveel geciteerde woorden (dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de goede werken als vruchten verzekerd zijn moet) (II, 199), deze laat volgen: de goede werken zijn vruchten van den Heiligen Geest en van het geloof, Gal. 5: 22. Daarom moet men de goede werken doen, opdat wij daardoor HOE LANGER HOE MEER in onze consciëntien verzekerd worden, dat wij den Geest van Christus hebben en Hem toebehooren, Rom. 8: 14; Gal. 5: 20, en alzo onze roeping en verkiezing vast maken, 2 Petr. 1: 10. Hoe langer hoe meer, staat er; dat wil dus zeggen: er moet eerst reeds geloof zijn; want alleen dan kan er sprake zijn van een „hoe langer hoe meer”. En op dit punt blijkt dus, dat de opvatting van het Schatboek, in betrekking tot de bekende woorden uit 2 Petr. 1: 10 (roeping en verkiezing vastmaken), weliswaar verschilt van die van Prof. Greijdanus, voor wat betreft de woorden „roeping en verkiezing”, en waarschijnlijk ook wel voor wat het begrip „vastmaken” betreft, maar dat tusschen beide toch deze overeenkomst bestaat, dat ze samen in elk geval eerst het werkzame geloof willen aanwezig zien, als onafwijsbare conditie, zonder welke er van een rechte verklaring en een trouwe gehooring aan wat er in den Catechismus, Zondag 32 staat, geen sprake kan zijn. Met dat „vastmaken”, zegt Prof. Greijdanus (a.w.) wordt bedoeld „een onbeweegbaar en onwankelbaar maken, zoodat er niet kan komen een losraken, wegdrijven, wegzinken, te loor gaan op eenigerlei wijze, ook niet in de moeilijkste omstandigheden en bij de verleidelijkste en heftigste aanvallen”.

Waarom dan ook het Schatboek, ofschoon het inzake de kleine kinderen wel degelijk leert, dat ze een „aangel” tot geloof kunnen hebben, toch ook als algemeenen regel stelt: „want het is zeker, dat degenen, die gelooven, ook weten, dat ze gelooven” (I, 189, geciteerde editie). Vgl. de Dordtsche Leerregels: een onzekere zekerheid is er niet.

Vernoedelijk zullen er lezers zijn, die met wat on-

* Vgl. Prof. Aalders, De Profeten des O. V., bl. 223, 224, die tusschen de valsche profeten en de hypocrieten een parallel trekt.

geduld uitzien naar eenig uitsluitel omtrent de vraag, of het Schatboek, of Ursinus' colleges, het zelfonderzoek laten gaan ook over de vraag, OF men gelooft, OF men het ware geloof heeft. Ik kan hun dadelijk opmerken, dat bij de bespreking van de zelfbeproeving voor het Heilige Avondmaal inderdaad wordt opgemerkt, dat „zij zelven beproeven, is onderzoeken, of men ook gelove en boetvaardigheid heeft: gelijk er staat, 1 Cor. 13: 5” *).

Omdat onze ruimte wel verbruikt is, zullen we echter een poging, om deze woorden wat nader te bezien, uitstellen tot de volgende week. Voorloopig zij er aan herinnerd, dat deze woorden niet voorkomen in de behandeling van Zondag 32, doch bij de bespreking van het Avondmaal.

K. S.

*) Schatboek, aangev. ed., II, 153. Vgl. Explicationum Catecheticarum D. Zach. Ursini absolutum opus, ed. D. Pareus, Neustadti in Pal., typ. N. Schrammij, 1603, bl. 589: „probare seipsum, est explorare, an habeas fidem & poenitentiam”.

Onze broeders in de graafschap Bentheim.

Reeds eerder hebben we iets gemeld van de maatregelen, die van nationaal-socialistische zijde genomen zijn in Duitschland aangaande de „altreformierte” kerken in de graafschap Bentheim. Ze hadden betrekking op het gebruik van de Nederlandsche taal. Onlangs is in deze aangelegenheid weer een nadere praeciseering gegeven.

1. Een liederenboek in de Duitsche taal is reeds verschenen. Voortaan moet, met uitzondering van de godsdienst oefeningen, waarvoor de Nederlandsche taal nog toegelaten is, in elk geval in het Duitsch gezongen worden.

2. In alle gemeenten moet in het Duitsch gecatechiseerd worden. In een bepaalde kerk, waar dit nog moeite oplevert, dient toch zorg te worden gedragen, dat alle kinderen in de catechisatie Duitsche boeken gebruiken. In enkele met name genoemde kerken kunnen de jongens en meisjes bovendien nog een „Nederlandschen” psalm leeren. Voor de andere kerken is die „Hollandsche psalm” vervallen.

3. In bepaalde kerken wordt voortaan alleen in het Duitsch gepreekt. Ook de leesdienst moet in het Duitsch gehouden worden. In deze kerken is dus over heel de linie alles op Duitsche leest geschoeid, behalve dan de gevallen, waarin de „Hollandsche” psalm in de catechisatie toegelaten is. In twee kerken kunnen twee diensten in het Hollandsch geschieden; ze kunnen op twee verschillende Zondagen plaats hebben. Voor alle andere diensten (inclusief leesdiensten) is de Duitsche taal voorgeschreven. In één kerk (waar het nog wat bezwaarlijk is in 't Duitsch te preeken), dient dit toch eens per maand te gebeuren. Drie kerken moeten maandelijks in de eerste dagen der maand bij de autoriteiten opgeven, wanneer in 't Duitsch, en wanneer in 't Nederlandsch gepreekt worden zal.

Deze regeling geldt tot 1 Nov. 1937. Gaat men er tegen in, dan is ze meteen vervallen.

De regeling is getroffen om den overgang van Hollandsch tot Duitsch te vergemakkelijken. De landraad hoopt, dat langs dezen weg de oud-gereformeerde gemeenten meer en meer in den Duitschen „Kultuurkring” zullen ingroeien. Maar — zoo wordt er nadrukkelijk aan toegevoegd — de landraad is tot deze schikking slechts bereid, in de stellige verwachting, dat door de verantwoordelijke leiders van het oud-gereformeerde kerkelijke leven alles ondernomen wordt en ook middelen en wegen gevonden zullen worden, om elke „den staat vijandige” politieke propaganda in de gemeenten te voorkomen. Het is daartoe — zoo gaat het stuk verder — noodig, dat de oud-gereformeerde „geestelijken” met ernst en vlijt acht geven op alle publicaties, die van over de grens in hun gemeenten binnendringen. En dreigend wordt er aan toegevoegd, dat het den landraad spijten zou, als deze „geestelijken” daartoe niet instaat zouden zijn; in welk geval hij zich genoodzaakt zou zien, zelf in te grijpen. Het kan z.i. de oud-gereformeerde gemeenten niet onverschillig laten, of haar leden worden opgevoed in den zin der tegenwoordige staatsleiding in Duitschland, dan wel of ze door „onverantwoordelijke” invloeden buiten Duitschland in den meest hatelijken vorm worden opgehitst tegen de over hen geplaatste overheid.

Tot zoover het officiële stuk. Men ziet, wat er terecht komt van de leus, dat de kerk zich buiten de politiek houden moet. Plaatselijk komt het er op neer, dat de predikanten zelfs censuur moeten oefenen op wat hun gemeenteleden lezen, opdat zij geen andere politieke meening vernemen, dan een tot de macht gekomen politieke partij belijft voor te leggen aan een geknecht volk. Zijn ze voor deze censuur en haar effect niet sterk genoeg, dan kan er alles en nog wat loskomen.

Wij mogen met de in haar vrijheid beknotten gemeenten over de grenzen wel meeleven, en aan haar denken ook in ons kerkelijk gebed. Haar leden mogen niet meer hooren, wat Schrift en belijdenis hebben in te brengen tegen de anti-schriftuurlijke leiding en propaganda eener regeering, die zelf het heidendom propageert en den bijbel laat honen door valsche profeten als Alfred Rosenberg, en dergelijke lieden, die duizendmaal meer kwaad zeggen van den levenden God en Zijn Woord, dan hier in Nederland „De Dageraad”. Hoe lang zullen in Nederland de menschen zich nog laten benevelen door reclamestukjes, als de indiening van petitie benevens de argumentatie met rotte eieren tegen „De Dageraad”?

K. S.

verband met
grede moeten
ikaosynô (ge-
van Christus”
se het onmog-
vruchten zou
onbedriegelijk
g duren, men
et einde blijft
e dus over het
den maatstal
genoemd Ga-
wel niet over
men kan, maar
an Prof. Greij-
„wanneer het
etoon”; „waar-
reekt, daar is
eren van wel”
ook verwezen
genoemd; ook
ek, doch bindt
het hart, die
begnadiging

lat de exegese
uitleggers op
dt, dan eeuwen
de uitlegging
ank af citeeren
ankbaar jegens
eigen tijd ge-
woord hangen
ren we af; van-
die uitspraken
r-3).

passage uit het
„dat de goede
ons zelfs wil”,
uit de goede
a, verzekerd zij-
th. 7: 17. Weer
de valsche pro-
Schrift kennen
in kan uit hun
voord van God
aardigheid zijn,
in beweren zou,
ch altijd scherp
rofeet. Prof. Dr.
de valsche pro-
l. 141), dat het
he profete voor
is, zoo formeel
el van de waar-
at een Hananja,
eve oprechtheid
volle overtuigt
he wapenen, en
iet minder vast
jke zending om
ft toch ten volle
t Jeremia hem

der genoemde
n.

gemelde editie,
nde teksten. In
nwel, Doctrinae
Catechetici, ex
plaria diligenter
idati, etc. Lugd.
ter bevestiging
32, vraag 86, al-
17, Gal. 5: 6, 22

lieregister van
ld.

lezing ervan
at Westersche
loden hun ge-
enschen, voor
reef, dit alles?
it de Schriften
sias, de Zoon

t, dan is onze
famielieregisters
en verhoogden
liepapieren on-
Zijn kerk be-
delemt de vraag-
oe heeft Jezus
ook hierin niet
n werk hebben

ij geloóven dat
s de Middelaar

beschouwen in

s als de zegs-
kers geteekend-
den Vader ver-

t Vader aange-

por den Vader

WIELENGA.